

הערה להערה

בהערה 11 של מאמרו של פרופ' מ' כסלו "ציד צפורים מקלות דבק והערף הדביק - ריאליה ומקורות" (על אתר א', טבת תשנ"ו, עמ' 7-20) נכתב: "על פי זיהוי מקובל: **רימין** = פרי הסנה=פטל או שיזף מצוי... **בנות שקמה, הנצפה** = צלף והאוג" (ההדגשות במקור).

עיון קצר בספרות העוסקת בתחום מגלה שלא הכל מקבלים זיהוי זה.

י' פליקס¹ מזהה את ה**רימין** של חז"ל עם ה**שיזף** - Zizyphus - למינו, הוא הצאלים (לדעת פליקס) הנזכר בפרק מ' בספר איוב; ועיין מה שכתב בספרו בעמודים 106, 182, 251 ואילך.

גם נ' הראובני² אוחז בדיעה שה**רימין** הוא הוא ה**שיזף**. הוא חלוק בדעתו על פליקס לגבי זיהויו של ה**שיזף** הנמצא במקרא, ולדעתו זהו ה**אטד** הנזכר בספר שופטים. בכל מקרה אין הפטל זהה לרימין. אליבא דפליקס³ הסנה הוא אכן הפטל הקדוש Rubus sanctus, ואילו הראובני⁴ טוען שהסנה איננו צמח כל עיקר אלא תופעה.

בחלקה השנייה של ההערה כותב מ' כסלו: **בנות שקמה, הנצפה** = צלף והאוג. פליקס⁵ כותב ש**בנות שקמה** הן פירות השקמה Ficus sycomorus. **נצפה וצלף** - Capparis spinosa. נצפה הינו שם המופיע בספרות חז"ל כצמח הנזכר במקרא בשם **צלף. אוג'** - הוא אוג הבורסקאים Rhus coriaria.

למיטב ידיעתי לזיהויים אילו לא נמצאו חולקים או בעלי דעות אחרות בספרות העדכנית.

¹ יהודה פליקס, **עצי פרי למיניהם, צמחי התנ"ך וחז"ל**, ירושלים, תשנ"ד 1994, עמ' 106.

² נגה הראובני, **שיח ועץ במורשת ישראל**, קרית אונו, 1984, עמ' 58 ואילך.

³ שם, עמ' 191-194.

⁴ שם, עמ' 38-41.

⁵ שם, עמ' 164.

⁶ שם, עמ' 244.